

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész. évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám ára 8 kr.

Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Nyomtató és Kiadó: **Papp György.**
Gyulafehérvárt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Püsp. Lyc. nyomda.

Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

József főherczeg leirata a város közönségéhez.

József főherczeg ő fensége a város üdvözlétére a következő leiratot intézte a város közönségéhez:

Gyulafehérvár sz. kir. város közönsége a magyar királyi honvédség negyedszázados fennállásának évfordulója alkalmából mély hazafias érzelmektől áthatott üdvözléttel lepott meg, mely keblembé őszinte visszhangra talált.

Fogadjja ezért Gyulafehérvár sz. kir. város közönsége legbensőbb forró hálámát és legyen meggyőződve, hogy szives figyelme, hazám és annak minden egyes része iránt táplált szívem mélyében gyökerező ragaszkodásomat — ha lehet — még öregbiteni fogja.

Ha a magyar királyi honvédségnek 25 év alatt tanusított haladása Ő császári és Apostoli Felsége, koronás királyunk legfelsőbb megelégedését és hazánk bizalmát kiérdemelte, úgy köszönje ezt az ország saját fiának, mert e haladás csak is tisztikarunk végzetetlen kötelesség-érzetének és buzgóságának, valamint a legénység kiváló jóakarátának tulajdonítandó, kiket mindnyájukat az ő magyar szellem és apáik legszebb erényei tántoríthatlan hűség királyunkhoz és lángoló hazaszeretetet vezettek.

Ily viszonyok között Isten szent áldása sem maradhatott el intézményünktől és kísérni is fogja örökké!

Fogadjja Gyulafehérvár sz. kir. város közönsége hálám ismétlése mellett benső ragaszkodásom kifejezését, melylyel maradok.

Alesuth, 1894. január hó 10-én.

József fh. sk.

A kath. nagygyűlés.

Folyó hó 16-án tartatott meg a róm. kath. nagygyűlés.

Lapunk szűk tere nem engedi, hogy a nagygyűlés összes fázisait behatóan méltányoljuk s azokkal hosszabban foglalkozzunk. Közöljük a bíboros herczegprimás megnyitó beszédjét s azon határozatokat, melyeket a nagygyűlés hozott.

A herczegprimás megnyitó beszéde így szól:

„Dicsértessék a Jézus Krisztus!

E keresztényi szép köszöntéssel üdvözlöm tisztelt és szeretett hitsorsosaimat, kik e helyütt megjelentek.

Legyen tanácskozásainkban mindig vezérelvünk: inprincipiis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.

T. nagygyűlés!

Bár az alkotmányos jog azon terén mozgunk, mely egy szabad nemzet minden egyes polgárát megilleti: mégis szokatlannak tűnhetik fel kilenczszázados nemzeti életünk alatt tudtommal ezen első országos katolikus nagygyűlésünk.

A múltban a katolikusok nem is érezték szükségét annak, hogy vallási jogaik, lelkiismereti szabadságuk védelmére tömörüljenek, lévén a katolikus vallás hazánkban 1848-ig uralkodó vallás, melyhez törvényeink, intézményeink simultak; a jelzett évben azonban úgy politikai, mint egyházi viszonyaink átalakultak.

A politikai téren a rendi alkotmányt a népképviselői felelős parlamenti kormányforma váltotta fel.

Az egyházi téren a katolicizmus helyzete a többi törvényesen bevett, minden egyes vallásfelekezetre különbség nélkül megállapított jogegyenlőség és viszonyosság mellett szintén megváltozott.

Ezen átalakulás következtében sem nekünk, az ősi katolikus vallás híveinek, sem bármelyik bevett vallásfelekezet követőinek sem lehet különös privilégiumot, hanem a fennálló közjogi viszonyok szerint a „cuique suum“-ot igényelni.

Fölmerül tehát legelőször is azon kérdés: Mit kívánunk?

Mint honpolgárok talán a politikailag kifejtett mail status quo ellenében a régi jogokat, a régi kiváltságokat kívánjuk?

Nem!

Mint honpolgárok talán, nem tudom, mesoda államellenes üzemekkel, szeparatistikus törekvésekke nemzetünk állami eszméje ellen küzdünk?

Nem!

Talán mint katolikusok új térfoglalást, az egyház hatalmi körének szélesbítését kívánjuk az állam és szabadság rovására?

Nem!

Talán az uralkodó vallás rendszerének visszaállítását sürgetjük a többi törvényesen bevett vallásfelekezetek hátrányára, elnyomására?

Ezt sem!

Ugyan hát mit akarunk?

Tisztelt kath. gyűlés!

Én részemről nem habozom kijelenteni, hogy mi katolikusok kilenczszáz éves multunk, ezen hosszú idő alatt szerzett és élvezett előjogaink és mai nap is tényleg fennálló számarányunk tulsúlyának daczára sem kívánunk az államtól több szabadságot, mint a mennyit a törvényesen bevett vallásfelekezetek az 1790/1-iki országgyűlésen hozott 26. t. cz. 4-ik szakasza alapján élveznek, melynek szövege így hangzik:

„In sequelam liberi Religionis exercitii Evangelicis competentis cuiusque status et conditionis homines . . . ad actus Religionis suae contrarios nullo titulo, nullisque muletis adigantur.“

Magyarul:

„Bármily rangu és állásu protestáns egyének vallásuk szabad gyakorlata következtében vallásukkal ellenkező cselekedetekre semmi szin alatt, semmiféle büntetéssel nem kényszeríthetők.“

Mi katolikusok

nem kívánunk több jogot mi sem, mint a mit az említett 1790—91-ki országgyűlés a protestánsoknak megadott és biztosított, hogy egyházunk szellemi, kulturális és anyagi ügyeit felséges királyunk főkegyuri

TÁRCZA

Valami úgy fáj . . .

Valami úgy fáj, úgy sajog,
Valahányszor rád gondolok!
S hogy mért szeret, hogyha kérde,
Bűbáratos fájó szívem,
Nem felel, de ajkamra kel:
„Ne ítélj el! . . . Ne ítélj el!“

Rideg arezod gyötrelmemet
Megkettőzi s sebzi szívem,
De, ha látom mosolyodat,
Fájó szívem is felvidad
S bús kedvembe' eldalolom:
„Azért csillag, hogy ragyogjon!“

Óh, ha tudnád drága lányka,
Mint epedez te utánad,
Tán köszíved meglágyulna
S felírnád majd koporsómra,
Ha fájó szívem megreped:
„Szerető szív, Isten veled!“

S a föld alatt oly édes lesz,
Ha emléked ott felkeres!
S hullatsz majd egy könnyet értem,
A föld alatt is megérezem
S minden rög majd elbeszéli:
„Óh, mily édes itt pihenni!“ . . .

H. L.

Benkő Katinka.

(Novella.)

Ócska nóta, régi dal. Olyan régi, mint a virágok hervadása s mint a csillagok hullása . . . Virágyulról, csillaghullásról halljatok egy szomorú éneket . . .

A kis beteges Benkő Katinka egy idő óta nagyon szórakozott. Ha limez, öltéseit elvétí, ha szól hozzája a mamája, összerezzen mintha álomból ébredne fel. Aszórakozottság különben egy tizenhat éves gyermekleánynál nem volna valami feltűnő dolog, de Katinka eddig élénk, szinte pajkos volt. Édes apja sokszor mondá, hogy ez a halvány leányka ábrándos, nagy szemével merő ellentéte viseletének. A zárdából is, hol jámbor apáczák nevelték gyakran írták édes atyjának, hogy okos, szorgalmas, jószívű kis leány ez a Katinka, csak tulságosan pajkos.

És ez a pajkos leányka hirtelen ábrándozni, merengeni kezdett valami édes boldogságról, valami büvös, delejes álomról.

Ő maga is sokszor észrevette, hogy igen mélyen elgondolkozott s röstelte is szörnyen a dolgot, ha rajta esipték.

De különösen haragudott testvérménjére a 18 éves Ellára, a ki következtessen azzal csufolódott, hogy az édes kedves kis pap miatt lett Katinka olyan ábrándozó.

Hát hogy is ne, hiszen ez a kispap testhez simuló égszin reverendájában olyan szép, szemei olyan okosak, aztán annyi szépet tud mondani Istenről, az angyalokról, a jámborságról s a szeretetről.

Katinka tagadta makacsul a dolgot.

Van is abban valami, ha némelykor bizalmasan elesevegnek, ha a mezőn együtt virágokat szednek? De mikor olyan okosan, édesen beszél, s mikor olyan szelid.

S a kispap eljő némelykor Katinkáékhoz. Van neki is egy nővérkéje, Katinkának is van egy testvérbátyja: együtt vannak mindig. Némelykor még az a rossz Ella is belevegyül társaságukba, de csak azért, hogy csufolódjék. Ilyenkor Katinka le is főzi: „Drága, aranyos Ella nagysám, menjen a szalonba, mert ott várja a kedves doktor ur. Tudja az, kinek tegnap azt az illatos válaszkát írta.“

A gyermekek kedélyesen töltötték az időt. Csevegtek, kacagtak, sugdosódtak. Aztán kimentek a mezőre virágot szedni.

Katinka és Károly, a kispap, külön álltak. Itt is, ott is volt egy szép virág, s Katinkának letépte.

— Lássa Katinka be szép ez a mező. Szép zöld alapon annyi sok illatos virág. Fehér is. Ilyen szép, de még százszor szebb lehet a mennyország.

— Oh, a mennyországba szeretnék én is menni. Ha tata is ott lenne, tata is, meg az a rossz Ella is, meg . . . meg . . . úgy e maga is szeretne ott lenni?

Károly nem felelt. Egy százszorszépnék parányi szirmait tépegette. S aztán mentek tovább a mező szelvépázsitján. Virágok a virágok között. Hallgattak mindketten. Valami igézet lezárta ajkaikat. Egyszerre csak Katinka minden bevezetés nélkül megszólalt.

— Látja tisztelendő ur, milyen szép ez a mi mezőnk! Közel van az erdő is, abban csodaszép gyöngyvirágok teremnek. Legkedvesebb virágjaim. Oh, én sokszor sétáltam erre, s ezutáu is fogok sétálni.

Holnap is kijövök, mert papának a névnappja közeledik s gyöngyvirágból koszorút akarok neki kötni.

Másnap, a mikor kiment Katinka virágot szedni, valami édes sejtés azt sugta neki, hogy nem lesz egyedül. Nem is csalódott. Meglátta a buzakalászkok között a kék reverendát. Nagyot dobbant a szíve, élénk pir

hatósága és az állam felügyelete alatt mi magunk intézhesük, rendezhesük, kezelhesük.

Ily szabadságot, ennyi jogot adtak a katolikusok sok száz évvel ezelőtt, mikor a kath. vallás uralkodó volt, protestáns hazánkfiainak, most egy század múlva ugyanazt és ugyanannyit kívánunk számunkra a felekezeten államtól; nem többet, de kevesebbel sem elégszünk meg.

Ennyit ugyanis nemesak kívánni, hanem követelni is jogunk van, mert ez a föld a miénk is: ennek az országnak mi is polgárai vagyunk, utódai azon katolikus őseinknek, kik bölcseségükkel megalapították, vérükkel megvédték, vitézségükkel fentartották számunkra e hazát.

T. nagygyűlés!

Az élőfa soha sem hagyja el levelét, a tövis soha sem válik el ágától, hanem megfordítva.

A kis mustármagból nőtt terebélyes fa, mely az egész világra kiterjeszti úde lombjait, meghozza tápláló gyümölcseit: szintén nem hagyta és nem hagyja el leveleit; csakis azok hullottak le, melyeket letéptek az idők vagy a szenvedélyek viharai, csak azok sárgultak vagy sárgulnak el, melyeknek száalai nincsenek szoros összeköttetésben a törzsszel s így éltető nedvéből erőt nem nyerhetnek.

A bitűnek ezen élőfája — az egyház, melyet maga az Ur ültetett — el nem száradhat soha; de igenis elhervadhatnak a mi szíveinkben gyökeredző rostjai, ha csak bensőleg szíveink melegével nem ápoljuk, külsőleg munkánk, arcunk verejtékével nem öntözzük.

Hitünket nyitlan, a világ előtt megvallani, annak szeretetére, védelmére egymást buzdítani a gyűlésnek szintén egyik feladata és célja.

T. nagygyűlés!

Midőn említett méltányos és jogos igényünkkel, célunkkal az alkotmányos szabadság keretében a nemzet közvéleménye elé lépünk, ki kell jelentenünk egyúttal, hogy mostani viszonyaink közt megingatva érezzük azon alapot, melyen soha egymástól el nem különíthető vallási és hazafiai köteleességünk pillérei nyugosznak.

Tény az, hogy valamint az ember lélek és testből áll, úgy társadalmi ténykedése is egyrészt az egyház, másrészt az állam körében történik; s mivel az egyház nem az államon kívül, hanem annak kebelében gyakorolja üdvös működését: kell, hogy mindketten, az egyház is, az állam is egymás intézményeivel összhangzólag találkozzanak, miért is okvetlenül szükséges, hogy a polgári és vallási társadalmat kölcsönös és egymást támogató jogok, köteleességek fűzzék össze, mert ha a kettős, de lélek és testként egybeforrt társadalom törvényei ellentétesek, mindkettőre szomorú és válságos viszonyok fejlődhetnek; a vallásnak hitelvi rendszere ugyanis felsőbb, lelki természetű lévén, benső igazságának erejénél fogva a vele ellentétes intézkedéseknek, törvényeknek magát alá nem rendelheti.

Ezen elvnek megdönthetlenségét véres betűkkel írták a nemzetek történelmeinek lapjaira azon államfér-

őmlött végig halvány arcán. Világért egymást észre nem vették volna. Katinka jobbról is, balról is egy-egy buzavirágot tépett, s csak a mikor egészen közel voltak egymáshoz, kiáltott fel.

— Hát maga is itt van, Károly?

— Kijöttem egy kevéssé olvasni, elhoztam Chateaubriand „René“-jét.

— Én meg virágot szedni jöttem, s remélem segíteni fog, mert sietek ám.

Az erdő szélén, az árnyas bükkök alján sok szép gyöngyvirág nyílt. Szedtek egy egész csomót. A kispap kiválasztott egy nagyon szépet s Katinka hajába tűzte. Csodásszép, hullámos barna hajába jól illett a hófehér virág. Mikor már egy egész csomó virágot szedtek, leültek az erdő szélén domborodó gyepre s a kispap olvasott a „René“-ből.

Katinka hallgatta egy darabig figyelmesen, néha könnyek lopóztak nagy szeméibe, s aztán már csak nézte a felolvasót, de a lelke egy tündérszépségtől álmomba merült s napsugaras, derűs boldogságról álmodozott. Mikor pedig a kispap a részhez jutott olvasásában: „Vajjon az én emlékem is hamar elmosódik szívedből? Lásd, én csak azért szakadok el tőled a földön, hogy folyton együtt lehessenek veled az örökkévalóságban“. . . akkor Katinka figyelni kezdett. Károly elolvasta még egyszer, aztán harmadszor, s a Katinka gyermekszíve megértette, hogy miért tette ezt.

Aztán hazamentek. Katinka még halványabb, még álmodozóbb lett.

Hiába, az élet reggele olyan mint a napnak reggele, tiszta, ábrándos és összhangzatos.

(Folyt. köv.)

fiak vagy törvényhozók, kik a vallást kicsinyelték vagy azt figyelembe venni nem akarták.

Most is téved az, ki azt hiszi, hogy az állam vallás nélkül fennállhat; ha beszédem szűk kerete megengedné, hivatkoznám Plutarchra, a ki azt mondja: „inkább megállhat a világ nap nélkül, mint az állam vallás nélkül.“

S ha eddigelé Európában és hazánkban a keresztény vallás nem létezett volna, a mai társadalom szomorú helyzete tenné szükségessé annak behozatalát, mert az is tévedne ám, ki azt hinné, hogy szigorú törvények által a társadalom jelenlegi sárgó sebeit orvosolni lehet.

Mit is mondott egy német bölcsész a szigorú törvényekről? „Emelje a bíró ítélő székét koponyahalomra, írja halálos ítéleteit embervérrel alá, félemlíteni fog, de javítani vallás nélkül soha.“

Ha beszédem szűk kerete megengedné, hivatkoznám még nagytekintélyű egyének azon összhangzó állítására: hogy ama nagy küzdelemben, mely a kath. egyház, a felekezetek s a mindinkább terjeszkedő állambatalom között világszerte hosszú idő óta, hol élesebb, hol szelidebb alakban folyik, a kath. egyház volt Magyarországon az, mely a türelmességet meg bírta őrizni oly mérvben, mint egyebet sehol.

Ettirelem és mérséklet mellett azonban egy perezre sem szabad megfélekednünk egyházunk azon érdekeiről, melyeket semmi körülmények között feláldoznunk nem szabad, nem lehet.

Hogy is lehetnénk mi igaz, hű hazafiak, ha igaztalanok, hűtlének lennénk egyházunkhoz?

Mi katolikusok igen is alkalmazkodni tudunk hazánkunk megváltozott viszonyaihoz; de a hit és erkölcs dolgában sem egyesek akarata, sem a nemzetek intézményei, sem a század korszellemé előtt meg nem bajolhatunk, mert az emberi eszmék, erkölcsök, elvek, rendszerek, törvények ellenmondók, változók, mulandók, de az Isten törvényein és ígéretén alapuló katolikus egyházunk hit- és erkölcs-elvei maradandók, azok nem csupán a múlté, nemesak a jelené és a jövőé — hanem az örökkévalóságé; — maga az Ur mondotta, hogy az ő igazsága megmarad örökké.

Épp azért a mi bennünk ideiglenes, mulandó, azt szívesen átadjuk, feláldozzuk; vagyonunk, szívünk, életünk földi királyunké, földi hazánké; de lelkünket nem adhatjuk oda, mert az égi királyunké, Istenünké, égi hazánké, az örökkévalóságé!

Az ülést megnyitom.“

A szűnni nem akaró éljenzéssel fogadott beszéd után Zichy Nándor gróf azt az indítványt terjesztette a gyűlés elé, hogy a királyt és a pápát táviratban üdvözlőjék.

Fel is olvasták rögtön a táviratok szövegét.

A királyhoz intézett távirat így szólt:

„A Budapesten összejött első katolikus nagygyűlés Felségednek, mint koronás apostoli királyunknak hódolat teljes üdvözlését küldi. Felségedben látja úgy nemzeti létünk, mint alkotmányos életünk legfőbb biztosítékát. Felségedbe, mint a nemzet minden polgára által szeretett atyjába helyezi bizalmát, és ebből meríti szentegyházunk épsége és szabadsága iránti reményét. A nagygyűlés elnöksége.“

XIII. Leo pápát pedig a következő távirattal üdvözlötték:

„Szentseges Atyánk!

A magyaroknak az apostoli szentszék iránt táplál állandó kegyelete, melyről nem rég is dicsérettel emlékeztél, ime ezen hazánk összes katolikusait egyesítő nagygyűlésükből is mindenekelőtt Szentsegedhez emeli szavát, mely törhetlen hitünk és Szent Péter széke, minden egyházak tanítója iránt érzett fűi engedelmességünk és szeretetünk felől. Előtted tanuskodva: míg Krisztus egyházának szabadsága, épsége, valamint a Te szuverén függetlenséged érdekében, mely Isten rendelkezéséből a földön az apostoli kormányzás biztosítéka, legforóbb ohajtásunkat fejezi ki, — egyszersmind az isteni segedelem biztató jele gyanánt Szentseged apostoli áldását könyörögve kéri.

A magyar katolikusok első nagygyűlésének elnöksége.

Esterházy Miklós gróf.

Zichy Nándor gróf.

Ezt a táviratot latin szöveggel küldték Rómába. Fél hat óra volt, amikor Zichy Nándor gróf felemelkedett helyéről és magasra tartott egy táviratot.

Csönd lett az óriási teremben és ekkor a gróf csak ennyit mondott: — Ferencz József.

A riadó éljenzés után pedig felolvasta a következő táviratot:

„Főmagasságu

Vasary Kolos hercegprímás
urnak

Budapest.

A Budapesten összejött katolikus nagygyűlés nevében Eminenciád által táviratilag kifejezett hódolatát és bizalom teljes üdvözlését kedvesen fogadtam és őszinte köszönettel viszonozom. Ferencz József.“

A pápa nevében Rampolla bibornok felel a nagygyűlés táviratára. A felelet magyar fordításban a következő:

„Ő szentsége kegyesen fogadta az első magyar katolikus nagygyűlés távirati üdvözlését, amelyben hűségéről és engedelmességéről biztosítja, meggyőződve a felől, hogy a magyarországi hívek mindig emlékeztükben tartják ama sok jót, amit hazájok a katolikus vallásnak köszönhet és hogy készek örökletes hűségükkel épen megőrizni a jogai és a tanai iránt. Ezért a szent atya a gyűlés elnökeire és a többi összegyűltekre a mennyei bölcsesség világát imádkozza le és szívesen adja rájuk apostoli áldását.

Rampolla bibornos.“

Esterházy Miklós Mór gróf lelkesítő beszédében üdvözlötte a nagygyűlés tagjait s utánna Póda Endre soproni apátplebános „a kath. egyházzal,“ Rajner Lajos esztergomi kanonok, „a katolikusok köteleességeiről“ Haydín Károly budapesti ügyvéd „az autonómiairól“, Otócska Károly pozsonyi ügyvéd a polgári házasságról“ és ifj. Zichy János gróf „a kath. oktatás- és nevelésről“ tartottak igazán magas nívőn álló s hatásosan előadott beszédeket.

*

A katolikus nagygyűlés határozatai.

Kimondja a nagygyűlés:

Nem elég minden egyesnek vallásos életet élni, és az egyház rendeletei szerint a szentségekben részesülni: hanem kötelessége egyszersmind hitét a közéletben is vallani.

Azért a szülőknek kötelessége gyermekeiket katolikus hitben nevelni, ahol csak lehet, katolikus iskolába járatni és vallásos életükre ügyelni.

Ezért kiki töle telhetőleg a katolikus egyleti élet előmozdítására törekedjék, katolikus ifjusági, katolikus legény- és munkásegyletekben és katolikus körökben részt vegyen, és a katolikus jótékonyági egyletek működéséhez járuljon.

A polgárok községi, hatósági és országos képviselői választásaiban részt vegyen, és ott megbízható katolikus férfiakra, és ilyenek hiányában csak arra szavazzen, ki a katolikus hitet és egyházat meg nem támadja, hanem annak védelmére vállalkozik, és ezt határozottan meg is fogadja.

Ezért bárminemű magán- vagy hivatalos eljárásunkban sem tagadhatjuk meg hitünket, és egyházunkhoz ily állásban is ragaszkodni tartozunk.

Minthogy az 1868: LIII. t. cz. és kivált a keresztiség kiszolgáltatására és anyakönyvelésre vonatkozó miniszteri rendelet hitelünkbe ütközik: ezen rendelet visszavonását és ezen törvény módosítását szakadatlanul szorgalmazni minden katolikusnak kötelessége.

Végre azt is kimondjuk, hogy a katolikus oly törvény alkotásához sem járulhat, mely a keresztiség hitközösségéből való kiválás, vagy a vallástalanság útját egyengeti.

Mondja ki a nagygyűlés:

Hogy az apostoli Király kegyuri és az állam felügyeleti jogának sérelme nélkül az egyház, — a katolikus autonomia mielőbbi életbe léptetésével, — közegei által maga intézze mindazon ügyét, mely jelenleg a parlamenti kormány hatáskörébe vonatott.

A hol annak szüksége fennforog, arról kell gondoskodni, hogy katolikus kisedővodával bíjunk. Már létező katolikus népiskoláinkat fenn kell tartanunk, és mindenütt, a hol katolikus népiskola felállítását a katolikusok száma megengedi, ilyenek létesítésére kell törekednünk.

Katolikus középiskoláinkat és jogakadémiáinkat igyekezzünk szinte rendeltetésük és alapítványaik értelmében fenntartani, úgy hogy azok ne csak névleg, hanem tényleg is katolikus legyenek, és ezért kívánunk kell, hogy ott a katolikus egyház befolyása és vezetése érvényesüljön.

A katolikus Pázmány-egyetemet mint katolikus egyetemet kívánjuk bírni, hogy az egyetemi katolikus alapítványok katolikus egyetemnek szolgáljanak.

Mi, kik hazánkat úgy szeretjük, mint egyházunkat és ezt a szeretetet hitünkben merítjük, — annak kegyeles emlékében, hogy Szent István első királyunk a keresztény katolika vallás alapján szervezte a magyar államot, és hogy az, hála az isteni gondviselésnek, közel kilencz század viharait átélte, polgárosodni és megerő-

südni képes volt, — tudjuk és hiszszük, hogy az állam jól felfogott érdeke a kath. egyház érdekével ellentétes nem lehet.

Oly politikát tehat, mely a haza törvényeit egyházunk bitelveivel ellentétbe hozza és a mely csak már azért is hazánk különféle hitű és ajku polgárai megnyugvását kizárja: nem csak vallásunkkal, de ha aszeretünkkel sem tudnánk megegyeztetni.

A házasság előttünk szentség, s mint ilyen az egyház joghatóságához tartozik ;

az egyház ennek anyagi viszonylataiban eddig is az állam igényeire tekintettel volt, az állam pedig megvédte annak társadalmi és anyagi következményeit, sőt más hitűek házassági jogát azok megnyugvásával megállapította és ezen viszonyokat rendezte. Ehhez tehat mindenkor készségesen járulhatunk.

De más a polgári házasság. Ez a házasság dolgában az egyház joghatóságát az állam joghatóságába vonja.

Ez az, a mibe, legalább mi katolikusok. soha bele nem nyugodhatunk, a minek törvénybe iktatása ellen jelenleg minden törvényes uton módon küzdünk, és ha ez mégis megtörténnék, ennek másítása érdekében nem szünnénk meg e küzdelmet ugyanazon törvényes uton tovább is folytatni.

IRODLAOM.

* **Gyermekek Ujsága.** Ismét megemlékeztünk Pósa bácsinak a kis ujságáról: Az én Ujságomról. Kénytelenek vagyunk vele, mert az aranyos, minden ízében magyar szellemű kedves kis képes ujság szinte kihívja maga iránt a figyelmet. Csupa mese, vers, kép, csupa aranyos tollal megirt apróság ez a kis ujság, a gyermekek szíve-lelke gyönyörök ödtetésére. — És van-e ennél kedvesebb karácsonyi, újévi ajándék? — Összetörük a legdrágább játék, megunja azt, ha még olyan szép is, de az ő képes ujságát nem fogja megenni sohasem, a míg gyermek marad. Türelemtelentül, szeretettel várja azt minden nap, hisz ez az ő legjobb barátja. — Mesél neki, regél neki, oktatja, mulattatja őt. Megtanítja őt magyarul gondolkodni, megtanítja őt hazaszeretetre. Az én Ujságom ára negyedévre 1 frt, s ezért a kis összegért tízennégyszer köszönt be a gyermekekhez, tízennégyszer okoz nekik örömet. Ez a legbecsesebb és a legszivesebben látott, de egyszersmind a legolesóbb ajándék.

* **Az Athaneum Képes Irodalom történetéből** (szerk. Beöthy Zsolt) megjelent a 14-ik füzet. Nagyobb részét Badiés Ferenc, a vállalat segédszerkesztőjének tanulmánya foglalja el a kuruczvilág költészétéről. Az elején vázolja a Tököl és Rákóczi Ferenc korát, de nemcsak a politikai viszonyokat ismerteti, hanem szorgosan összegyűjti a társadalmi, közművelődési állapotokra, a tudomány, költészet és művészetek ápolására vonatkozó adatokat is; ezzel e kor, az u. n. kuruczvilág a nemzeti élet sajátos vonásaival mint egy egész külön világ híven és érdekesen rajzolódik az olvasó elé. A tanulmány második felében a kurucz költészetet ismerteti 1664—1711-ig sőt hatásában tovább is. Az országos keserv, a protestáns üldözés, a vitézség tényei, a bujdosás nyomora állandó s változatos tárgyat szolgáltatottak a nép nemzeti költészetnek, melynek alkotásai közt valódi remekek találhatók. Badiés mindezt oly behatóan vizsgálja, hogy tárgyszeretettel, hangulatosan irt ezikke őt e kor és irodalma egyik legalaposabb ismerőjéül mutatják be. — A füzet második közleménye szintén e korra vonatkozik: Angyal Dávid, a Thököl élet-rajának jeles szerzője, kezd meg benne Történetirodalmunk ismertetését a XVIII. század elején; e füzetben Babocsai Izsákról és Bethlen Miklósról szól azzal a szabadsággal és találó kritikával, mely minden munkáját jellemzi. A füzetet egyuttal számos érdekes illusztráció díszíti, külön mellékletül: Rákóczi Ferenc gyönyörű kivitelű arcképe, a fejedelem híres udvari festőjének, Manyoky Adámnak a szász király tulajdonában levő eredeti festményéről és Listius Magyar Mársának ezimlapja; továbbá a szövegben Zrinyi Ilona és Thököl Imre, Beresényi Miklós, Pekrýné Petrőczy Kata Szipónia arcképei és egy mulató kuruczokat ábrázoló kép (egykoru festmények másolatai), a sárospataki Rákóczi-vár, Tholnay Vitézek tükörének ezimlapja, Palocsay Györgytől két versszak eredeti kézirata, egy kurucz tábori dal s a híres Rákóczi nóta Káldy Gyula átiratában és névalírások. A tartalom és díszes kiállítás tekintetében egykép kitűnő vállalat kéthetes füzetekben jelenik meg s füzetekként 40 krért minden hazai könyvkereskedésben vagy közvetlenül a kiadó hivatalban (Budapest, IV. Ferencziek tere 3. sz.) megrendelhető.

— **Megjelent** Kassán a „Szölőszeti és Borászati Lap“ 15-ik évfolyamának 1-ső száma nagyobbított alakban újabb berendezéssel s gazdag és választékos tartalommal. Ezen hazai bortermelők közt széles körben elterjedt szaklap szerkesztőségét a lap kibővítésére a naponként szaporodó előfizetők emelkedő igényei készítették. A „Szölőszeti és Borászati Lap“ tárgyilagos beltartalmával a szakajtó színvonalán áll, újabb alakja és külső berendezése pedig csak emelik

értékét. A folyó évi 1-ső szám tartalma következő: Tartalom: Új évfolyam. — A fásoltás szálvesszőbe. — Szőlőművelés az Egyesült-Allamokban. — A műbortörvény vérehajtása. — Tárca: Tudomány és tapasztalatosság a szőlőművelésben. — Szemle: Új szőlők. Új szőlőirtó. A bortörvényhez. Franciaország bortermelése és a magyarországi dongák nagymértű kereslete. — Előfizetési felhívás. — Vegyesek: Oltvány-termelő szövetkezet. A derített borok lefejtése. Az állami rovartan állomás átköltözködése. — Vidéki levelezések: Tapoleza Puchó. Zala Alsó-Ors. Nagy-Enyed. — Irodalom. — Kérdések és feleletek: Szénkéneg. Oltványok élettartama. Amerikai vessző. Vörös borfaj. Gyümölcsfa terméketlensége. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Ajánljuk e fontos szaklapot szőlőbirtokosaink megérdemelt pártfogásába. Mutatványszámok mindenkinek küldetnek, ki azért a „Szölőszeti és Borászati Lap“ kiadóbivatalához Kassára fordul. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megjelen havonként háromszor.

Ujdonságok.

Gyulafehérvár, 1894 jan. 25.

— **Vörös kereszt.** A gyulafehérvári vörös kereszt fiók-egylet választmánya az utolsó választmányi gyűlésben elhatározta, hogy 1894 február 1-én a saját pénztára javára egy sétatangversenynyel összekötött tánczestélyt rendez. Az idevaló 62-iki csász. és kir. zenekar estve pont 8 órakor következő programmal nyitja meg a sort, Pinl Hilderich karmester vezetése mellett: 1. Nyitány. „Az eremita csegettyűje“ dalműből Mailárttól. 2. Vízontlátás a hazában — Ländler, két hegedűre — Euletlől. 3. Dal, jelenet és kar a „Repülő Hollandi“ dalművéből — Wagnertől. 4. Akarsz-e a legkedvesebbem lenni? — Polka mazur — a „Szegény Jonathán“ vig dalműből Müllöckertől. 5. „Fleurs hongroises“ egyveleg Schlögeltől. 6. Columbus-induló Ziehrertől. Ezután következik a táncz reggelig. A meghívók posta útján úgy az egylet tagjainak, mint az ezeken kívül még meghívandóknak szétküldettek. Ha véletlenül tévedésből a meghívásra igényt tartók közül bárki is nem kapna meghívót, sziveskedjék ez iránt Fogolyán István kereskedő urhoz, vagy pedig valamely választmányi taghoz fordulni. A séta hangverseny és a tánczestély a Hungária disztermében tartatik, mely már jó előre fűtve lesz. Tömeges látogatásért esedezik a gyulafehérvári vörös kereszt fiók-egylet séta hangversenynyel összekötött tánczestélyt rendező bizottsága.

— **A helyi tisztii kassinó a következő meghívót bocsátja ki:** A helybeli tisztii kassinóban farsáng vasárnapján folyó év február 4-én d. u. 5 órakor egy gyermek multság tartatik; erre 7 óra kor a 62-ik gyalogezred zenekarának egy hangversenye fog következni. Erről a kassinó összes vendégei azon kéréssel értesítettnek, hogy számosan megjelenni méltóztatnának. — A kassinó választmány.

— **A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara január 20-án tartott közgyűlése-ből.** A kamara tudomást von a mesterséges borokról szóló törvény végrehajtására vonatkozó intézkedésekről, nevezetesen arról, hogy a borkereskedők alkalmas módon figyelmeztetve lettek a törvénynek őket érdeklő fontosabb határozmányairól, s hogy a keresk. miniszter a kamara által javasolt tagok közül nevezte ki a kolozsvári szakbizottság tagjait, valamint megalakította a kolozsvári borvizsgáló bizottságot.

A miniszter ur a kamarák képviselőivel a nemzetközi árufuvarozási egyezmény néhány kifogásolt tétele felett értekezni ohajtván, a kamara kijelölte azon társ kamarákat, a melyek ez értekezletre meghívandók lennének.

A gyűlés tüzetesen foglalkozott több kamarai tag írásban előterjesztett indítványaival s végül az indítványokból kifolyólag elhatározta, hogy a minister urnál alkalmas módon kérelmezni fog az iránt:

1. hogy a Budapesten esti 8 óráig feladott leveleket az esti 9 órakor induló gyorsvonat Kolozsvárra szállítsa, miután a mostani menetrend és berendezés mellett a délben feladott levelek csak másnap éjtélkor érkeztek ide s csak harmadnap jutnak a közönség kezébe;

2. hogy a telefon díjak még lejebb szállíttassanak, miután az előfizetők száma egyre szaporodik s még

jobban szaporodnék, ha olesóbban jutnának hozzá, 3. hogy azon városok sorába, a melyek közelebből telefon-összeköttetésbe boznak Budapesttel, vétessék fel Kolozsvár is, mint az erdélyi részek fővárosa, a melyet annyi szellemi és anyagi érdek fűz a székvároshoz.

4. több tekintélyes kereskedő és vendéglős indokolt panaszára kérelmezni fogja a kamara, hogy a vasuti zónajegyekkel úgy, mint addig, az útazást meglehessen szakítani, mivel a mostani új intézkedés folytán az üzleti forgalomba már is csökkenés érezhető.

A pénzügyminiszter urnak a kamara utóbbi évi jelentésében foglalt ohajtásaira vonatkozó kijelentéseit a gyűlés részint tudásul vette, részint fenntartotta magának, hogy érveléseit alkalmas módon megtehesse, például kifejthesse a nyomdászok ohajtásait a bélyegköteles nyomtatványok szabatosabb körülírása és kezelése ügyében.

A kereskedelmi miniszteriumhoz a kamarakertület malomtulajdonosai és szeszgyárosai terjedelmes emlékiratot terjesztettek fel, a melyben részletesen indokolták a kamarai évi jelentésben is érintett azon sérelmüket, hogy a brassói vállalkozóknak adott szalgabnaszállítási kedvezmények részben az ő érdekkörüket sértik, részben már indokolva nincsenek, mert a romániai gabnabehozatal már lehetségesé lön téve. A kamara e fölterjesztést a maga részéről is pártolta s örömmel vett arról tudomást, hogy a miniszter ur ily értelemben intézte el az ügyet.

A miskolci kamara törvényes határozmányokat kíván a kamarák által a vállalatoktól bekívánt adatok köteles beszolgáltatása iránt, s fölterjesztését pártolás végett megküldte. A gyűlés ily intézkedésektől sem várván kedvezőbb eredményt, ez ügy felett napi rendre tér.

Az ipari munkások képzésére szervezett országos bizottság elnöke Jónás Ödön a kamara fölkerésére ígéretet tön, hogy közelebből személyesen rándul Kolozsvárra, s a népszerű előadások érdekében működő bizottságot szervezni fogja; a miről a gyűlés kellemes tudomást von.

A vasutak kolozsvári tüzletvezetősége a helybeli szállítási hivatal ügyében a kamara véleményét kívánván tudni, a gyűlés az ügyet függőbben tartani határozza, tekintettel arra, hogy a pályázók viszonyai előbb tisztázandók.

A gyűlés elégtűlen vett tudomást arról, hogy az iparmuzeum épületének esetleges más telekre való áthelyezés ügyében a felügyelő bizottság s az elnökség úgy intézkedett, hogy a Bak Lajos által felvetett s az építő ipartársulat által is pártolt elleuindítvány értelmében a műszaki és pénzügyi tanulmányok iránt lépések tétessenek s azok eredménye a kamara elé terjesztessék további elhatározás végett.

A tordai betegsegélyző és temetkezési pénztár alapszabályai felett a kamara csak némi kiegészítés után nyilatkozhatik.

Szilágy-Cseh község piaci helypénz dijszabását csak nagymértű mérséklés és módosítás mellett véleményezi a kamara helbenhagyandónak.

Köszönettel és elismeréssel vett a kamara tudomást orsz. selyemtermelési biztos Beznédy Pál urnak azon kijelentéséről, hogy Juhos Márton néptanítót, a kit a kamara figyelmébe ajánlott, az ki a selyemtermelés terén sikeresen működik, azon helyzethen hozni kész, hogy a gubók lematollálását a helyszinén, és minden anyagi áldozat nélkül megtanulhassa.

A közgyűlés a zilahi iparos iskola számára 30 frt. vizsgajutalmat, egy kolozsvári származásu s a kézmárki műszövő iskolán jó eredménnyel tanuló növendék segélyére 45 frtot szavaz meg, a kolozsvári iparmuzeumnak az előtt 3 évvel kikölesznözött 700 frtot pedig, a mely a bebutorozás költségeire lön fordítva s a melynek fedezete nincs, elengedni határozza.

Az elnöki bejelentések alapján a kamara mély részvétellel vett tudomást saját beltágja Strautz András és temesvári kamarai titkár Strasser Albert gyászos elhunytáról.

Jelenti ezenkívül az elnökség, hogy a helybeli postaigazgatóságtól megkapván azon feltételeket, a melyek mellett a telefon hálózatba egyes községek is bevonatnak a kamara ezekről a vidéki nagyobb birtokosokat értesítette s jelentkezésük esetén a telefon felállításért közbenjárni kész.

A kamara mult évi zárszámadása megvizsgálás végett bizottsághoz lön utasítva.

Nyíltér*)

Báti selyemszöveteket méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig, valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket is méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig — sima, csikozott, koczkázott, mintázott, damaszolt stb. minőségben (mintegy 200 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban) **póstabér és vámmentesen a privátmegrendelők lakására** szállít: **Henneberg G.** (es. kir. udv. szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Alulírott, alázattal adja tudomására a t. cz. szülőknek, hogy lakásán a várban 22 sz. a. gyermekeknek és felnőtteknek alapos oktatást ad az énekben, összhangzattanban és

minden fa- réz és vonóhangszeren kivéve a hárfán és cimbalmon.

Értekezni lehet alulírottánál naponta 10—12-ig.

Resch L. György,
székesegyházi karvezető.

6 2—2

* E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal el a — Szerk.

Hirdetések.

A még eddig föltulmulthatatlan valódi

Malártsik-féle

patkányirtó-pogácsa

azon rendkívüli pusztító szer, a mely rohamosan **kilrt patkányt, egeret és vakondokat** a nélkül, hogy más házi állatoknak kárt okozna.

Ezen patkányirtó szer sem Phosphort sem Strychnint, sem Arsenikumot vagy más mérgeket tartalmaz, tehát házi állatoknak teljesen ártalmatlan.

1 kis csomag ára haszn. utasítással 15 kr. — 30 fl.

1 nagy " " " " 30 kr. — 60 fl.

Viszont elárúsítók megfelelő kedvezményben részesülnek.

Próbarendelvények, melyek 4 kis vagy 2 nagy csomaggal állanak, legkezelesterübben 30 kr. előre beküldése mellett ajánlott levélben portómentesen eszközöltetnek.

Ezen patkányirtó-pogácsa valódi és mindig friss minőségben kapható Magyarországon minden nagyobb fűszer és gyógyszerárú kereskedésében.

Malártsik György,

az igazán bámulatos hatású patkányirtó-pogácsa feltalálója.

S.-A.-Ujhelyi (Főter.)

RAKTÁR: Gyulafehérvárt: Fingerhut J., Jakabfy A. **Nagy-Enyeden** Czimer J. József és Winkler János. — **Maros-Ujvárt** Virág Tamás. — **Balázsfalván** Simberger Salamon és Klein Testvérek. — **Abrudbányán** Molnár Árpád. — **Erzsébetváros** Szentpétery Antal. — **Medgyesen** J. Ipsen és Theil. — **Szegesvárott** Misselbacher J. B. urnál. 169. 5—5

A hamisítások ellen óva lesz.

Kapható minden fűszer és különleges kereskedésben, droguériákban, gyógyszerárúakban, cukrászárúakban és kávéházakban.

PFAU és TÁRSA, FIUME.
Első fiumei tengerentúli beviteli társaság.

VALÓDI CSAK SZERECSEN FŐVEL

Férfi s női betegségek,

mint bujakor, fekélyek, bőrkütségek: folyások és hólyag-hurut, a legidősebb alakban is, nem a közönséges, hosszadalmas befeoskendésekkel, hanem

irrigáció által saját készülékeimmel s új gyógy módom szerint

vagy esetleg helyi endoszkopikus kezeléssel is

alaposan és sikeresen

kezeltek Stricturek, az aggkórban fellépő vizeletcső nehezégek; ágybeszennyezés, valamint nemi gyengeséggel párosult gerinczbajok

galvano-mechanikai módon

sikeresen gyógyítottak.

Orrfékelyek s az orrnak bedugulása, valamint a száj- s orrnak bűzössége az általam feltalált s több 100 esetben kitérő eredménnyel használt

orrsapkakészülékemmel

rövid idő alatt alaposan gyógyítottak.

Galandfergők, melyek a legerősebb kuráknak ellenállottak, Németországban készült gyógyszeremmel 3 óra alatt gyökeresen eltávolítottak.

Dr. Fischer Adolf. orvos-sebész tudor, műtő-s nőgyógyász, a „Nyilvános gyógyintézet”-nek rendelő főorvosa s specialista, 27 év óta.

Budapesten, O-utca 5 sz. I. em. Rendel. d. u.

2—5-ig. Csak díjazott levelekre válaszolok s gyógyszerek-ről is gondoskodom. 96 23—26.

A Richter-féle Tinct. Capsici comp.

Horgony-Pain-Expeller

elvezetés alatt igen jó hírnévnek örvend.

Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi közhvény, csúsz és tagszagattásban szenvedő egyéneknek ez uton legyen ajánlólóg emlékeztetbe hozva. Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbízhatóbb háziszser általánosan kedvelt és ennélfogva már további ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen kitérő háziszsernek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony” védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgonyval ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszerárúhoz: Richter gyógyszerárú, az arany oroszlánhoz, Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

Világhírű

„LES DERNIÈRES CARTOUCHES ÉS LOHENGRIN”

féle szivarkapapír

Braunstein frères gyárából, Párizsban

65 Boulevard Exelmans 65.

A Braunstein frères cég csakis Gassicourtban (S. és O.) franciaországban létező saját papírgyárának készítményét hozza forgalomba.

Ezen nagyszerű a legújabb elveken alapuló berendezett telep készítményei a papírpapírdiádnak tekinthetők.

A szivarkapapír és szivarkahüvely elárúsítására szánt gyáraktár helysége

Bécsben, I. Schottenring 25. sz. a.

Az általunk a „Les dernières Cartouches” féle papírból készített valódi francia szivarkapapír, valamint valódi francia szivarkahüvely, melynek minden papírtok a „Braunstein Frères” céget viseli,

Gyulafehérvárt: Id. Misselbacher J. B. urnál kapható.

A NEW-YORK

ELETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

uj egyetemes kötvénye képezi a legnagyobb haladást a biztosítási téren.

Az uj kötvény nem tartalmaz semmiféle megszorítást a biztosított foglalkozását vagy utazását illetőleg.

Egy évi fennállás után a kötvény biztosít

ÖNGYILKOSSÁG és PÁRBAJ

ellen is.

Egy évi fennállás után a kötvény megtámadhatlanná válik.

A megtámadhatlansági záradék így szól:

ha a kötvény egy évig érvényben volt, a társaság a biztosított összeg ki-fizetését semmiféle okból meg nem tagadhatja.

A kötvény ilyképen megszorítás nélkül utalvány a biztosított összegre.

A New-York feltételei a legliberálisabbak, mint azokat a világ egyetlen egy biztosító társasága sem nyújtja.

A New-York a világ összes kölcsönösségen alapuló biztosító társaságai közt a legnagyobb teljesleggel rendelkezik, mely

87 millió frankra

emelkedik, biztosítéki alapja 713 millió.

A New-York Európában 23 éves tevékenysége alatt több mint 32 milliót kifizetett halálesetekért, a nélkül, hogy egyetlen egy esetben a legcsekélyebb nehézséget emelte volna a kifizetésnél.

Nyom. Papp Györgynél a püsp. lye. könyvnyomóban Gyulafehérvárt.

LE GRIFFON
Valódi Francia papír

a legjobb
A LEGKERESETTEBB
SZIVARKA PAPIR
az egészségnek leghasznosabb

ÜGYELJENEK A JEGYRE
VÁRAKOZANAK MINDEN UTÁNZÁSTÓL